

Ochrana obyvatelstva

Název opory

-

ZÁKLADNÍ PRVKY OCHRANY OBYVATELSTVA

mjr. Ing. Jan KYSELÁK, Ph.D.,

tel.: +420 973 44 3918, e-mail: jan.kyselak@unob.cz,

Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost

Projekt: **Vzdělávání pro bezpečnostní systém státu**

(reg. č.: CZ.1.01/2.2.00/15.0070)

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

DOPORUČENÁ LITERATURA :

1. **Zákon 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému**
2. Vyhláška 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému
3. Vyhláška 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva
4. **Zákon 240/2000Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon)**
5. Nařízení vlády 462/2000 Sb., k provedení § 27 odst. 8 a § 28 odst. 5 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon).
6. KYSELÁK, J. *Improvizované úkryty civilní ochrany*. 1. díl. Vyškov : VVŠ PV ve Vyškově, 2000. 64 s.
7. KYSELÁK, J. *Stálé tlakově odolné úkryty civilní ochrany*. 1. díl. Vyškov : VVŠ PV ve Vyškově, 2001. 116 s.
8. KYSELÁK, J. *Improvizované úkryty civilní ochrany*. 2. díl. Vyškov : VVŠ PV ve Vyškově, 2003. 74 s.
9. HORÁK, R.; KYSELÁK, J. a kol. *Krizové plánování*. Brno : Univerzita obrany, 2007, 285 s. ISBN 80-7231-178-6.

ÚVOD

Problematika ochrany obyvatelstva a uplatňování jejich nástrojů při vzniku mimořádných událostí a krizových situací má své nezastupitelné místo v každé rozvinuté společnosti, Českou republiku nevyjímaje. Na uplatňování těchto nástrojů se podílí řada složek, jejichž místo je nezastupitelné.

CÍL VÝUKY

Cílem přednášky je seznámit studenty se základními opatřeními organizovanými ve prospěch ochrany obyvatelstva v České republice a se základními právními normami, které podporují tuto oblast.

1. ÚKOLY OCHRANY OBYVATELSTVA V KONTEXTU ŽENEVSKÝCH ÚMLUV

Sdělení 168/1991 Sb.

"Civilní obrana" je plnění některých nebo všech níže uvedených humanitárních úkolů, jejichž cílem je chránit civilní obyvatelstvo před nebezpečím, pomoci mu odstranit bezprostřední účinky nepřátelských akcí nebo pohrom a také vytvořit nezbytné podmínky pro jeho přežití. Těmito úkoly jsou:

- a) hlásné služby;
- b) evakuace;
- c) organizování a poskytování úkrytů;
- d) zatemňování;
- e) záchranné práce;
- f) zdravotnické služby včetně první pomoci a také náboženská pomoc;
- g) boj s požáry;
- h) zjišťování a označování nebezpečných oblastí;
- i) dekontaminace a podobná ochranná opatření;
- j) poskytování nouzového ubytování a zásobování;
- k) okamžitá pomoc při obnově a udržování pořádku v postižených oblastech;
- l) okamžitá oprava nezbytných veřejných zařízení;
- m) bezodkladné pohřební služby;
- n) pomoc při ochraně předmětů nezbytných k přežití;
- o) doplňující činnost nezbytná k splnění výše uvedených úkolů, včetně plánování a organizování, ale neomezující se pouze na tuto činnost.

plnění úkolů civilní ochrany,¹⁾ zejména **varování, evakuace, ukrytí a nouzové přežití** obyvatelstva a další opatření k zabezpečení ochrany jeho života, zdraví a majetku.

1) Čl. 61 Dodatkového protokolu k Ženevským úmluvám z 12. srpna 1949 o ochraně obětí mezinárodních ozbrojených konfliktů (Protokol I), přijatého v Ženevě dne 8. června 1977 a publikovaného sdělením pod č. 168/1991 Sb.

A. HLÁSNÉ SLUŽBY – VAROVÁNÍ A VYROZUMĚNÍ

Zákon 239/2000 Sb.

Vyhláška 380/2002 Sb.

Vyhláška 328/2001 Sb.

Vyhláška 256/2006 Sb.

Prostřednictvím jednotného systému varování a vyrozumění (JSVV)

Akustické výstupy JSVV

- varovný signál Všeobecná výstraha;
- signál Požární poplach;
- zkušební tón pro ověřování provozuschopnosti JSVV;
- verbální informace, uložené v paměti koncových prvků;
- verbální informace např. z místa zásahu přes mobilní telefon.

Varovný signál „VŠEOBECNÁ VÝSTRAHA“

- vyhlašován kolísavým tónem sirény po dobu 140 vteřin;
- vyhlašován může být třikrát za sebou v cca tříminutových intervalech.

tón sirény	délka signálu	název varovného signálu
kolísavý	140 s	„VŠEOBECNÁ VÝSTRAHA“

Signál „POŽÁRNÍ POPLACH“ (není signálem CO)

- pro svolávání jednotek požární ochrany.

tón sirény	délka signálu	název signálu
kolísavý	60 s	„POŽÁRNÍ POPLACH“

Zkušební tón pro akustickou zkoušku sirén

tón sirény	délka signálu	1. středa v měsíci ve 12,00 hod.
trvalý tón	140 s	

- na elektronických koncových prvcích je doplněn **verbální informací „Zkouška sirén“**;
- na elektronických koncových prvcích může být před akustickou zkouškou reprodukována **verbální informace upozorňující na její provedení** – zpracována **česky, anglicky, německy a rusky** (o použitých jazykových mutacích v kraji rozhoduje KŘ HZS ČR;
- trvalý tón může být využíván i **pro další účely - např. pro vyjádření piety nebo při oslavách** státních svátku a významných výročí (v těchto případech se verbální informace „Zkouška sirén“ na elektronických koncových prvcích nerealizuje).

TÍSŇOVÁ VOLÁNÍ V ČR

- 112 jednotné evropské číslo tísňového volání (Hasičský záchranný sbor ČR)
- 150 Hasičský záchranný sbor ČR
- 155 zdravotnická záchranná služba
- 158 Policie ČR
- 156 obecní (městská) policie

B. EVAKUACE

Zákon 239/2000 Sb.

Vyhláška 380/2002 Sb.

Vyhláška 328/2001 Sb.

Vyhláška 256/2006 Sb.

Jde o mimořádné opatření, používané v případech, kdy již nelze účinnou ochranu obyvatelstva zabezpečit v původním místě jiným adekvátním způsobem.

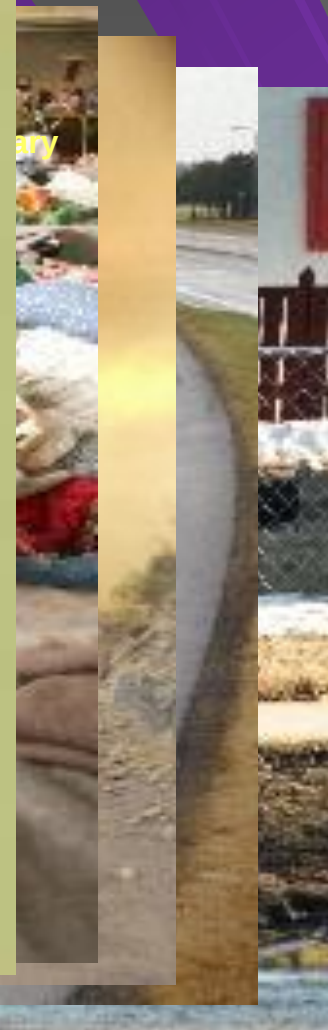
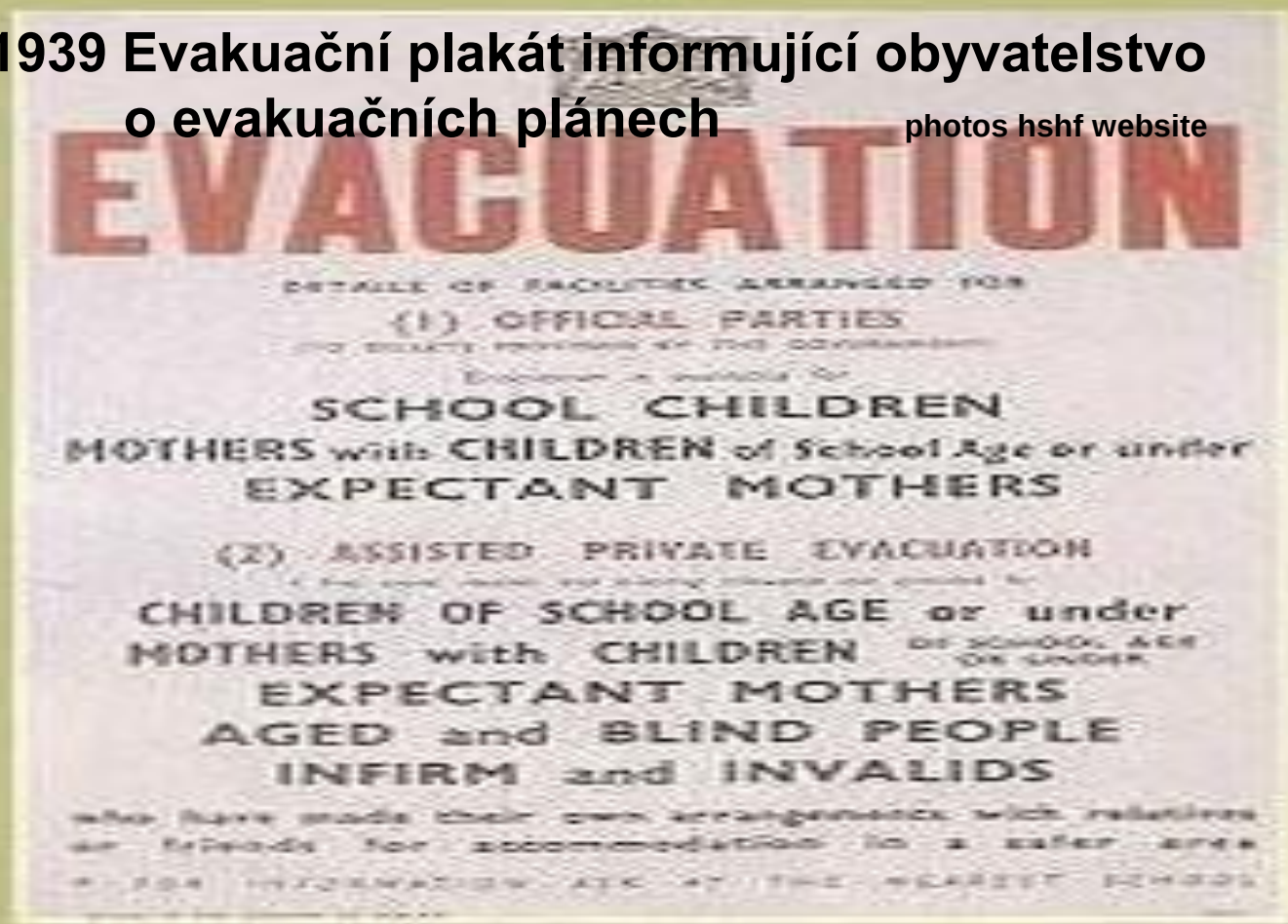
Evakuace

- evakuací se zabezpečuje přemístění **osob, zvířat, předmětů kulturní hodnoty, technického zařízení, případně strojů a materiálu k zachování nutné výroby a nebezpečných látek** z míst ohrožených mimořádnou událostí.

Evakuace jako účinný nástroj ochrany obyvatelstva

1939 Evakuační plakát informující obyvatelstvo o evakuačních plánech

photos hshf website

ODPORÚČANÁ HMOTNOSŤ A ZLOŽENIE ÚKRYTOVEJ A EVAKUAČNEJ BATOŽINY

ČR

Odporúčaná hm. úkrytovej batožiny:

10 - 15 kg

Odporúčaná hm. evakuačnej batožiny:

do 25 kg pre deti
a do 50 kg pre dospelých

10 kg
25 kg

MINISTERSTVO VNÚTRA SLOVENSKEJ REPUBLIKY
Úrad civilnej ochrany

ČO MÁ KAŽDÝ VEDIET
V PRÍPADE OHROZENIA

príručka pre obyvateľstvo

Cvičení nouzového přežití 2010

Vlastní zkušenost

Do 18 kg pro dospělého s:

- jídlem a vodou na 3 dny (běžně na 1 den);
- prostředky na přípravu teplé stravy (běžně bez těchto prostředků);
- prostředky pro ubytování - stan, spací pytel, karimatky (běžně bez stanu a karimatky).

C. ORGANIZOVÁNÍ A POSKYTOVÁNÍ ÚKRYTŮ

Zákon 239/2000 Sb.
Vyhláška 380/2002 Sb.
Vyhláška 328/2001 Sb.
Vyhláška 256/2006 Sb.
ČSN 739010
ČSN 739050

Stálé úkryty slouží k ukrytí obyvatelstva a tvoří je trvalé ochranné prostory v podzemní části staveb nebo stavby samostatně stojící. Stálé úkryty se dělí na:

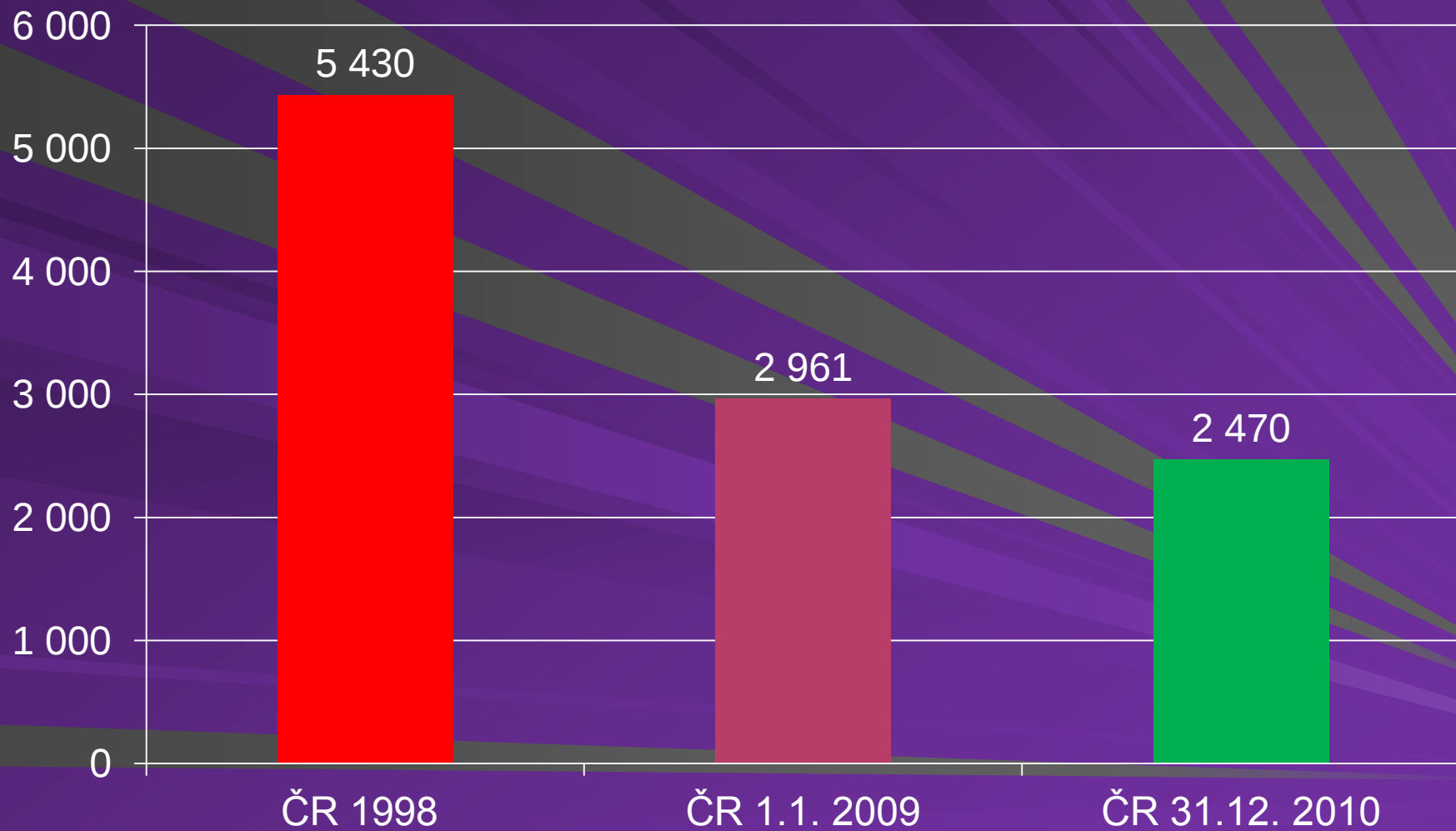
Stálé tlakově odolné úkryty

- k ochraně obyvatelstva proti účinkům zbraní hromadného ničení (ZHN) v případě stavu ohrožení státu a válečného stavu.

Stálé tlakově neodolné úkryty

- k ochraně obyvatelstva proti účinkům světelného a tepelného záření, pronikavé radiaci, kontaminaci radioaktivním prachem a částečně proti tlakovým účinkům ZHN v případě stavu ohrožení státu a válečného stavu.

Počty stálých úkrytů v ČR k 31.12.2010

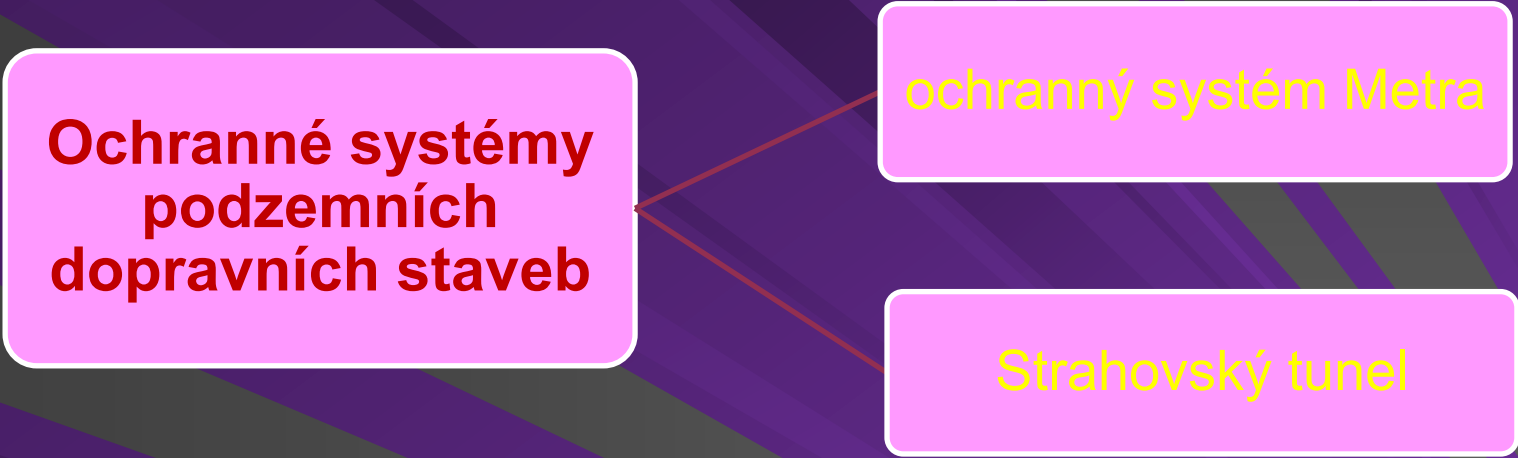

Improvizované úkryty se budují k ochraně obyvatelstva před účinky světelného a tepelného záření, pronikavé radiace, kontaminace radioaktivním prachem a proti tlakovým účinkům ZHN v případě nouzového stavu nebo stavu ohrožení státu a v době válečného stavu v místech, kde nelze k ochraně obyvatelstva využít stálých úkrytů.

Mohou být buďto jako **součástí staveb** (suterénní nebo sklepní prostory) nebo tam, kde jsou tyto prostory nevyhovující nebo absentují, pak je tyto možno budovat **polním způsobem**.

Ochranné systémy podzemních dopravních staveb


```
graph LR; A["Ochranné systémy  
podzemních  
dopravních staveb"] --- B["ochranný systém Metra"]; A --- C["Strahovský tunel"]
```

ochranný systém Metra

Strahovský tunel

Ochranné systémy podzemních dopravních staveb se využívají k ochraně obyvatelstva v případě stavu ohrožení státu a válečného stavu proti účinkům zbraní hromadného ničení a při mimořádných událostech.

Ochranný systém metra (OSM)

Náklady na vybudování OSM:

- u Strahovského tunelu - 10 %
- u Metra - 12 %

celkových nákladů na výstavbu.

Započetí výstavby - v lednu 1969.

První trasa - Florenc x Kačerov byla uvedena do provozu 9.5. 1974. (prozatím neměla ochranný systém, ten byl vybudován až u další trasy - Dejvická x Náměstí míru, uvedené do provozu v roce 1978).

Kapacitní rozvržení OSM

Současná kapacita 342 100 ukr.

Předpokládaný kapacitní nárůst do r. 2020 .. 176 000 ukr.

Výhledová celková kapacita ukrytí v r. 2020 .. 563 800 ukr.

OCHRANNÝ SYSTÉM STRAHOVSKÉHO TUNELU (OSST)

Zahájení stavby - 1985 (ražení průzkumné štoly od 1979). Dostavěn v roce 1997.

OSST je koncipován **pro ukrytí 15 000 osob**, nákladních automobilů, potravin a zdravotnického materiálu a to po dobu min. 3 dnů včetně potřebné zásoby pitné vody

F. ZDRAVOTNICKÉ SLUŽBY VČETNĚ PRVNÍ POMOCI

Modul hromadného neštěstí GOLEM

- funkci mobilního stanoviště záchranné služby;
- použitelný zejména při vzniku mimořádných událostí, kde dochází k hromadnému poškození zdraví, kde zásah bude několik hodin.

nastalé rozsáhlé mimořádné události

požáry, výbuch či zhroutení obytných domů nebo veřejných objektů - hypermarketů, stadionů, výstavních hal či kulturních zařízení, rozsáhlé **dopravní havárie**;

očekávané mimořádné události

megakoncerty;
hromadné oslavy;
sportovní utkání.

J. POSKYTOVÁNÍ NOUZOVÉHO UBYTOVÁNÍ

Příjmové území

- je území mimo dosah ohrožení, které je předem připraveno pro příjem evakuovaných a na němž jsou zajištěna **potřebná místa** k zabezpečení evakuovaného obyvatelstva.

Tato místa mohou být vytvořena :

- stacionárními zařízeními (školy, rekreační střediska apod.);
- mobilními zařízeními formou rozvinutí:
 - a) **materiálních základů humanitární pomoci (MZHP)**, realizovaných vybranými útvary AČR a záchranným útvarem HZS;
 - b) **kontejnerů nouzového přežití**, realizovaných gescí MV.

Pokyn generálního ředitele Hasičského záchranného sboru ČR 10 ze dne 11.2.2010 k realizaci opatření nouzového přežití obyvatelstva v působnosti Hasičského záchranného sboru České republiky

Materiální základny humanitární pomoci pro 2 550 osob, z toho u:

- Ministerstva obrany pro 1 500 osob;
- Ministerstva vnitra resp. HZS ČR pro 1 050 osob (celkem 7 souprav MZHP).

Mobilní kontejnery nouzového přežití (KNP)

- na krajské úrovni u HZS krajů a záchranného útvaru HZS ČR;
- celkem 15 ks pro 50 (25) osob.

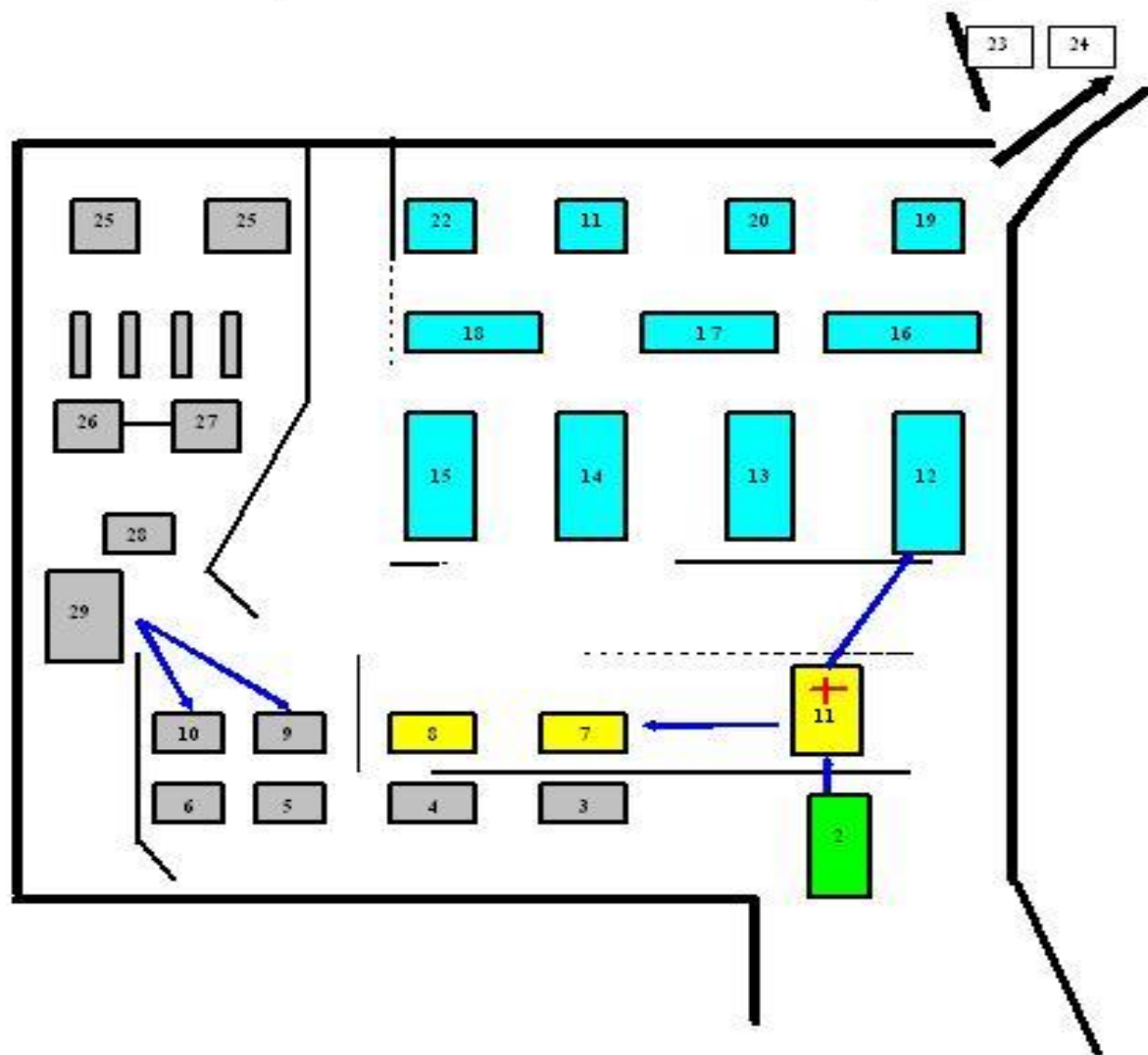
Na územní úrovni u HZS krajů soupravy materiálu nouzového přežití:

- pro 20 osob k okamžitému použití, a to v počtu stanic HZS kraje;
- pro 50 osob k následnému použití, a to v počtu územních odborů HZS kraje.

Celkem: $2\,550 + 15 \times 50\ (25) = 3\,300\ (2\,925)$

ROZVINUTÍ MZHP

Možná varianta materiální základny humanitární pomoci
s kapacitou 450 osob s dekontaminačním místem pro osoby

Legenda :

- 1 – dozorčí MZHP
- 2 – vystrojovací středisko
- 3 – stanoviště náčelníka základny (sklad materiálu)
- 4 – sušárna
- 5 – sprchy
- 6 – umývárna
- 7 – izolátor
- 8 – lůžková část
- 9,10 – jídelna
- 11 – ambulance
- 12-22 – ubytování (stany) muži ,ženy, matky s dětmi
- 23 – WC
- 24 – odpadky
- 25 – logistika
- 26,27 – úpravna vody, pitná voda
- 28 – chladící boxy
- 29 – polní kuchyně

KONTEJNER NOUZOVÉHO PŘEŽITÍ KNP

- ochranu 25 až 50 osob před nepříznivými povětrnostními vlivy včetně odpočinku;
- vytvoření zázemí velitelského stanoviště;
- přípravu a konzumaci studené i ohřáté stravy;
- provádění osobní hygieny;
- poskytnutí první zdravotnické pomoci;
- spolehlivou funkci v rozmezí teplot -30 až $+50^{\circ}\text{C}$;
- rozvinutí dvěma osobami do 1 hodiny;
- užití v terénu se sklonem do 8° ;
- vytopení stanu do 1 hod. při venkovní teplotě -5°C , na $+15^{\circ}\text{C}$;
- možnost výstavby nafukovacího stanu v jednom celku s kontejnerem nebo samostatně;
- osvětlení a ozvučení vnějšího prostoru;
- napojení na náhradní zdroj el. energie nebo na pevnou el. síť;
- přepravu a uložení materiálu nouzového přežití;
- vzájemné propojení za účelem navýšení kapacity.

ZÁVĚR :

I. Negativa pro jednotlivá opatření:

A. Varování a vyrozumění

- nejednotnost varovných signálů v rámci EU nebo NATO.

B. Evakuace

- problematika pěší evakuace;
- evakuace do zahraničí a nekompatibilita evidence evakuovaných.

C. Ukrytí

- dosti překotné rušení stálých úkrytů v rámci ČR;
- nejsou vytypované prostory pro budování improvizovaných úkrytů.

Pouze okolo 12 % povinných úřadů se zabývá v ČR přípravou obyvatelstva na vznik mimoř. událostí (u právnických osob 36 %).

II. Negativa pro právní normy

- rozpracování opatření ochrany obyvatelstva v jediné vyhlášce;
- platnost dané vyhlášky téměř než 10 roků beze změn.

Otázky

Děkuji za pozornost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ